

GROENBELEIDSPLAN

Gemeente Lopik

Datum: 01-09-2021

Status: Definitief

Versie: D.01

Steeds meer mensen hechten waarde aan biodiversiteit

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Gemeente Lopik	3
1.2	Aanleiding	3
1.3	Groenbeleidsplan	4
1.4	Geldigheid en actualisatie	4
1.5	Opbouw	4
2.	Visie	6
2.1	Verbinden	6
2.2	Gebruik en beleving	6
2.3	Biodiversiteit	7
2.4	Identiteit	8
2.5	Klimaat	8
3.	Groenstructuur	11
3.1	Hoofdstructuur	11
3.2	Nevenstructuur	11
3.3	Kernen	12
3.4	Provinciale weg	12
3.5	Structuur in beeld	12
4.	Beleidskader	19
4.1	Van ambitie naar realisatie	19
4.2	Gebiedsgerichte aanpak	19
4.3	Speerpunten	26
5.	Beheerstrategie	27
5.1	Beheerfilosofie	27
5.2	Knelpunten en uitdagingen	30
5.3	Omgaan met overlast	32
5.4	Participatie en zelfbeheer	35
	Bijlagen	35

1. Inleiding

Openbaar groen is een belangrijk onderdeel van de openbare ruimte en onmisbaar voor een gezonde en aantrekkelijke samenleving. Naast de productie van zuurstof en het afvangen van fijnstof heeft het groen positieve effecten op flora, fauna en klimaat. Bovendien zorgt openbaar groen voor de uitstraling van de leefomgeving en de herkenbaarheid van het landschap.

1.1 Gemeente Lopik

Lopik is van oudsher een agrarische gemeente in de Lopikerwaard met karakteristieke lintstructuren en een open weidelandschap. Door haar uitgestrekte karakter heeft de gemeente Lopik een zeer gevarieerde openbare ruimte, variërend van de linten in het buitengebied, tot de dorpse gezelligheid in de historische kernen. Elk gebied heeft daarbij haar eigen kenmerkende uitstraling. Het prachtige uitgestrekte landschap, de historische kernen, de fiets- en wandelroutes en de overgang van land naar water langs de weteringen en de Lek, maken Lopik zeer populair bij recreanten, zowel uit binnen- als buitenland. Iets waar we trots op mogen zijn en gelijk ook zuinig op moeten zijn!

1.2 Aanleiding

Het belang van het openbaar groen voor de inwoners en bezoekers van gemeente Lopik lijkt bijna vanzelfsprekend. Anderzijds kan openbaar groen ook voor ongemak zorgen. Overhangende takken, vallend blad en belemmering van het licht op zonnepanelen zijn enkele voorbeelden. Daarnaast doet slecht onderhouden groen juist afbreuk aan de leefomgeving. Doordat we steeds meer beslag leggen op de openbare ruimte, bijvoorbeeld door parkeren of door openbare ruimte te onttrekken ten behoeve van woningbouw, moeten we de inrichting van het openbaar groen steeds vaker heroverwegen. Daarnaast lopen de meningen, over hoe een verzorgde openbare ruimte eruit ziet, uiteen en hebben maatschappelijke ontwikkelingen voortdurend invloed op de buitenruimte. Voorbeelden hiervan zijn thema's als biodiversiteit en klimaatadaptatie. Een helder en actueel beleidskader is daarom gewenst, wat heeft geleid tot het opstellen van dit groenbeleidsplan.

Kleurrijk groen draagt bij aan een aantrekkelijke leefomgeving

Ook in de winter is het groen beeldbepalend

1.3 Groenbeleidsplan

Het groenbeleidsplan schept beleidskaders voor de inrichting en het onderhoud van het openbaar groen in de gemeente Lopik. Het doel van dit plan is:

- Formuleren van een geactualiseerde visie ten aanzien van het openbaar groen;
- Vaststellen van ambities en kaders ten behoeve van de inrichting van het groen, zowel bij herinrichting als bij uitbreiding;
- Basis vormen voor het realiseren van groenprojecten en het aanvragen van subsidies;
- Vastleggen van sferbeelden voor het groen in de gemeente;
- Vormen van een basis voor het dagelijks beheer en onderhoud.

De inhoud van dit groenbeleidsplan staat niet op zichzelf, maar sluit aan bij andere beleidsdocumenten, zoals is beschreven in [Bijlage 1](#). Het plan is tot stand gekomen door een brede betrokkenheid vanuit de gemeentelijke organisatie. Daarnaast hebben alle inwoners van de gemeente Lopik middels een enquête input kunnen geven voor het plan. De resultaten van deze enquête zijn weergegeven in [Bijlage 2](#).

1.4 Geldigheid en actualisatie

Het groenbeleidsplan is gericht op de lange termijn en wordt derhalve voor onbepaalde tijd ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. Dit neemt niet weg dat ervoor kan worden gekozen om het plan naar verloop van tijd (deels) te actualiseren. Geadviseerd wordt om de inhoud van het groenbeleidsplan om de tien tot vijftien jaar te actualiseren.

1.5 Opbouw

Dit document is als volgt opgebouwd:

- [Hoofdstuk 1](#) beschrijft de **visie** op het openbaar groen;
- [Hoofdstuk 2](#) geeft inzicht in de **groenstructuur** binnen de gemeente;
- [Hoofdstuk 3](#) bevat een vertaling van de visie naar **beleidskeuzes** ten aanzien van de inrichting en uitstraling van het openbaar groen;
- [Hoofdstuk 4](#) gaat in op het dagelijks **beheer**.

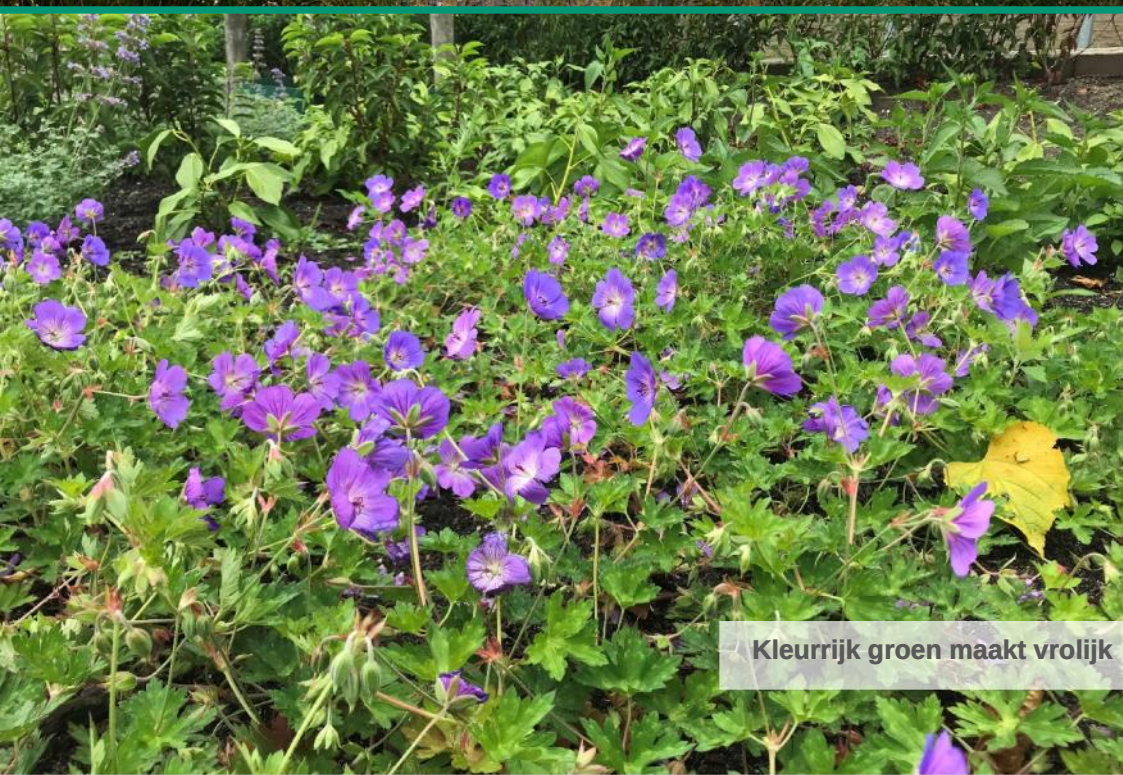
‘Toekomstbomen’ kunnen uitgroeien tot blikvanger

De unieke Tiendweg is populair bij fietsers en wandelaars

Het karakteristieke zuidelijke lint met natuurlijke oevers

Kleurrijk groen maakt vrolijk

2. Visie

De beleving van het groen vindt haar oorsprong in de groenvisie. Omdat het eindbeeld van groenprojecten doorgaans enkele jaren nodig heeft om zich te ontwikkelen, is een stip op de horizon van groot belang. Met het formuleren van een centrale groenvisie zetten we deze stip, die vervolgens in enkele thematische deelvisies verder wordt vormgegeven.

Centrale groenvisie:

Het openbaar groen in de gemeente Lopik draagt bij aan het landelijke karakter van het buitengebied en de identiteit van de kernen. Het groen vormt de basis voor een prettige leefomgeving, nodigt uit tot ontmoeting en biedt een meerwaarde op het gebied van biodiversiteit en klimaatadaptatie.

2.1 Verbinden

Een belangrijk deel van het openbaar groen ligt langs de uitgestrekte bebouwingslinten en langs verbindingswegen. Samen met de historische houtkaden en de uiterwaarde langs de Lek vormt het gemeentelijke groen een groen raamwerk dat het karakter van het landschap bepaalt, de groenstructuur. De groenstructuur zorgt voor de verbinding tussen de kernen en het buitengebied en is daardoor belangrijk voor flora en fauna.

Ambitie(s):

1. Behouden en mogelijk versterken van de groenstructuur.

2.2 Gebruik en beleving

De openbare ruimte is voor iedereen en heeft verschillende functies. Zo ook het openbaar groen. Je kunt er spelen, sporten, wandelen, de hond uitlaten, de natuur ontdekken of lekker luieren.

Een doordachte groeninrichting bevordert het gebruik, en draagt bij aan de sociale cohesie in de wijk. Daarnaast wordt de kwaliteit van de leefomgeving voor een groot deel bepaald door het openbaar groen. Een groene inrichting kan zorgen voor een prettige leefomgeving die positief wordt beleefd. Daarnaast kan het groen andere positieve effecten hebben, zoals het afremmen van het verkeer en bijdragen aan het gevoel van veiligheid.

Ambitie(s):

2. Behouden en mogelijk verbeteren van het groen, dat een positief effect heeft op de leefomgeving.
3. Door de inrichting van het openbaar groen het gebruik van de openbare ruimte stimuleren.

2.3 Biodiversiteit

Het openbaar groen kan een belangrijke bijdrage leveren aan de biodiversiteit. Biodiversiteit is de verscheidenheid van levensvormen en gaat over het behouden en vergroten van de variatie aan soorten. Hoe minder oorspronkelijke soorten, hoe onstabiel ons ecosysteem. Het is dus zaak om de biodiversiteit te beschermen en waar mogelijk te versterken, om zo de bijbehorende ecosystemen in stand te houden. Dit draagt niet alleen bij aan de instandhouding van bepaalde beschermde soorten, maar wapent ons ook beter tegen ziekten en plagen, zoals overlast van de eikenprocessierups en invasieve exoten. Dankzij een hoge variatie aan soorten blijft de natuur in evenwicht.

Ambitie(s):

4. Behouden en waar mogelijk versterken van de soortenrijkdom aan planten en dieren, zowel in het buitengebied als in de kernen.

Natuurparken zijn belangrijk voor de biodiversiteit

2.4 Identiteit

De gemeente Lopik ligt in de Lopikerwaard, bekend vanwege de kenmerkende copeverkaveling waarin de groene (bebouwings)linten het open weideland doorkruisen. In samenhang met de Lek en haar fraaie uiterwaarden en de verspreid liggende kernen geeft dat haar unieke identiteit. Het openbaar groen draagt bij aan het karakter en de beleving van een gebied, bijvoorbeeld door de soortkeuze, de structuur en de beeldkwaliteit van het groen. Daarmee wordt de stedenbouwkundige opzet versterkt en weerspiegelt het openbaar groen een deel van het verhaal achter de historie van de Lopikerwaard.

Ambitie(s):

- 5. Behouden en versterken van het karakter van het gebied.
- 6. Cultuurhistorische locaties versterken met groen.

2.5 Klimaat

Het klimaat verandert. Steeds vaker leidt dit tot extremer weer, waarmee de kans op bijvoorbeeld stortbuien, hitte en lange periodes van droogte toeneemt. Stortbuien en langdurige neerslag veroorzaken wateroverlast en hitte vormt een risico voor de gezondheid van kwetsbare mensen, zoals ouderen, longpatiënten en jonge kinderen. Klimaatadaptatie is daardoor de laatste jaren een zeer actueel onderwerp. Klimaatadaptatie is het proces waarbij de samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat en de schadelijke gevolgen zoveel mogelijk probeert te voorkomen. De verandering van het klimaat heeft daarmee directe gevolgen voor onze omgeving en hoe deze ingericht moet worden.

Ambitie(s):

- 7. Het behouden en waar mogelijk versterken van de klimaatadaptieve waarde van het openbaar groen.

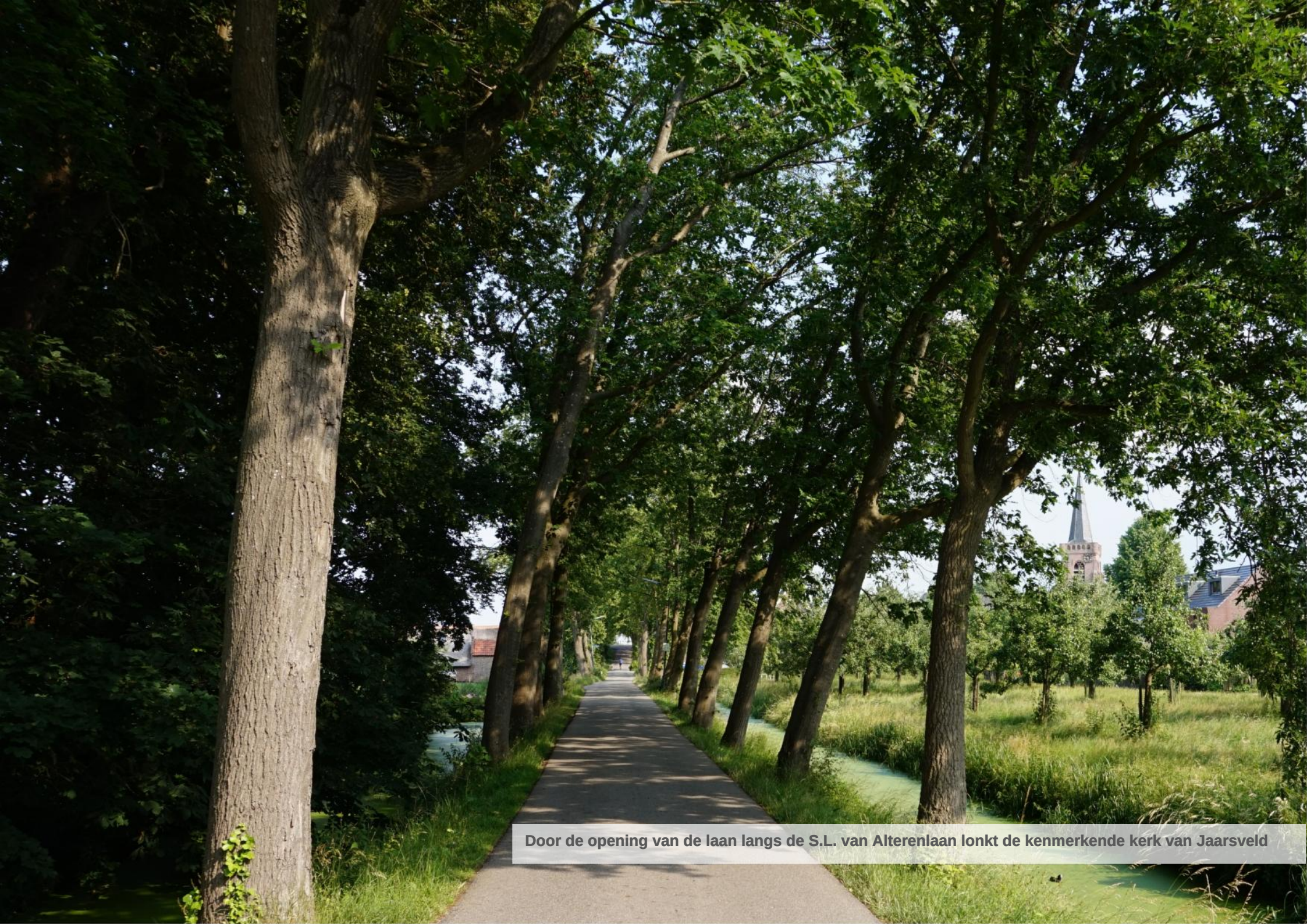
Leilinden versterken het historisch karakter

Natuurvriendelijke oevers dragen bij aan klimaat en biodiversiteit

De groenstructuur rond Lopik vanuit de lucht

Door de opening van de laan langs de S.L. van Alterenlaan lonkt de kenmerkende kerk van Jaarsveld

3. Groenstructuur

De groenstructuur in de Lopikerwaard is zeer karakteristiek en vindt haar oorsprong in de copeontginning. Deze ontginningsvorm heeft geleid tot de copeverkaveling met veel lange lijnstructuren in het landschap, welke in een vast ritme zich herhalen. Deze structuurdragers zijn vaak nog zeer gaaf en duidelijk aanwezig en herkenbaar in het landschap. Bij het ontstaan en het uitbreiden van de kernen zijn door de jaren diverse aanvullende groenstructuren ontstaan. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de groenstructuur binnen de gemeente Lopik. Voor meer informatie over het ontstaan van de groenstructuur wordt verwezen naar het Landschapsontwikkelingsplan 'Groene Driehoek'.

3.1 Hoofdstructuur

Vanwege hun dominante lengte vormen het noordelijke en het zuidelijke bebouwingslint samen met de tussenliggende houtkaden een groot deel van de hoofdgroenstructuur. Ze worden gekenmerkt door bermen met afwisselend rijen (knot)bomen en onbeplante delen. Het zuidelijk lint tussen Cabauw en Lopikerkapel heeft gedeeltelijk een kronkelig karakter vanwege de ligging aan de oorspronkelijke veenriviertjes Lobeke en Enge IJssel. De noordelijke wetering is geheel gegraven en heeft evenals de houtkaden een rechtlijnig karakter. De Damweg is met haar robuuste bomenrijen, met name tussen de linten, nadrukkelijk aanwezig in het open landschap en vormt daarmee een belangrijke schakel in de hoofdgroenstructuur. De Lekdijk tenslotte mag niet onvermeld blijven. Opgaande beplanting beperkt zich tot bomen op de opritten, met soms wat laagstamfruit op het binnentalud. Het in meer of mindere mate bloemrijke grastalud is zeer kenmerkend voor het rivierengebied. Aanvankelijk werd het merendeel van deze bomen en struiken geplant voor de houtproductie. Vandaag de dag heeft de hoofdstructuur een belangrijke functie op gebied van ecologie, landschap, verkeer en recreatie.

3.2 Nevenstructuur

Tijdens de grote ontginning is de groenstructuur fijnmaziger geworden door de aanleg van polderscheidingen, tienwegen en verbindingswegen.

De karakteristieke groenstructuur van het noordelijk lint

De houtkades maken deel uit van de hoofdstructuur

De nevenstructuur van de Damweg vanuit de lucht

Hieronder vallen onder andere de Tiendweg, de Oudeslootseweg, de S.L. van Alterenlaan en de Rolafweg. Ook op en langs deze structuren is een mengeling van bomen en struiken aangeplant, met name vanuit het oogpunt van de houtproductie. Vandaag de dag is de nevenstructuur een belangrijke kenmerkende drager in het landschap en biedt het een oase van rust aan bewoners en recreanten.

3.3 Kernen

Met de toename van de woonbehoefte in de Lopikerwaard en het ontstaan van de kernen, zijn tevens nieuwe groenstructuren ontstaan. Dit geldt met name voor de grotere kernen Lopik en Benschop. De groenstructuren in de kernen zijn aangelegd vanuit het oogpunt van belevingswaarde. Het gaat hier met name om laanbeplanting, al dan niet in combinatie met een waterverbinding, park of groenvakken. De laanbeplanting in de kernen vormt de verbinding tussen de bebouwing en het open polderlandschap. Daarnaast vormen ze groene aders binnen de kernen.

3.4 Provinciale weg

Met het ontstaan van de provinciale wegen, de N210 en de N204, vanaf medio vorige eeuw, is er een nieuwe groenstructuur aan het landschap toegevoegd. Deze nieuwe structuur is geen hoofdstructuur en lijkt vanuit historisch oogpunt willekeurig in het landschap verwerkt. De noord-zuidverbinding van de N210 en N204 volgt echter de loop van een oude stroomrug, terwijl de oost-westverbinding de achterste grenzen van copeontginning volgt. De ogenschijnlijk willekeurige opzet neemt niet weg dat de laanbeplanting langs met name de N210 een duidelijke plaats inneemt binnen de groenstructuur van de gemeente Lopik.

3.5 Structuur in beeld

Op de navolgende pagina's wordt de groenstructuur van de gemeente Lopik gevisualiseerd. Daarbij beperken we ons tot de belangrijkste structuren binnen de gemeente en de kernen Lopik en Benschop.

Groenstructuur gemeente Lopik

Kenmerkende groenstructuur met knotwilgen langs de Vogelzangsekade

De onderbroken nevenstructuur van de S.L. van Alterenlaan vanuit de lucht

De hoofdstructuur van Zuidzijdseweg

Het open landschap bij de Damweg

Groenstructuur kern Lopik

Laanstructuur langs de Vrijheidslaan in Lopik

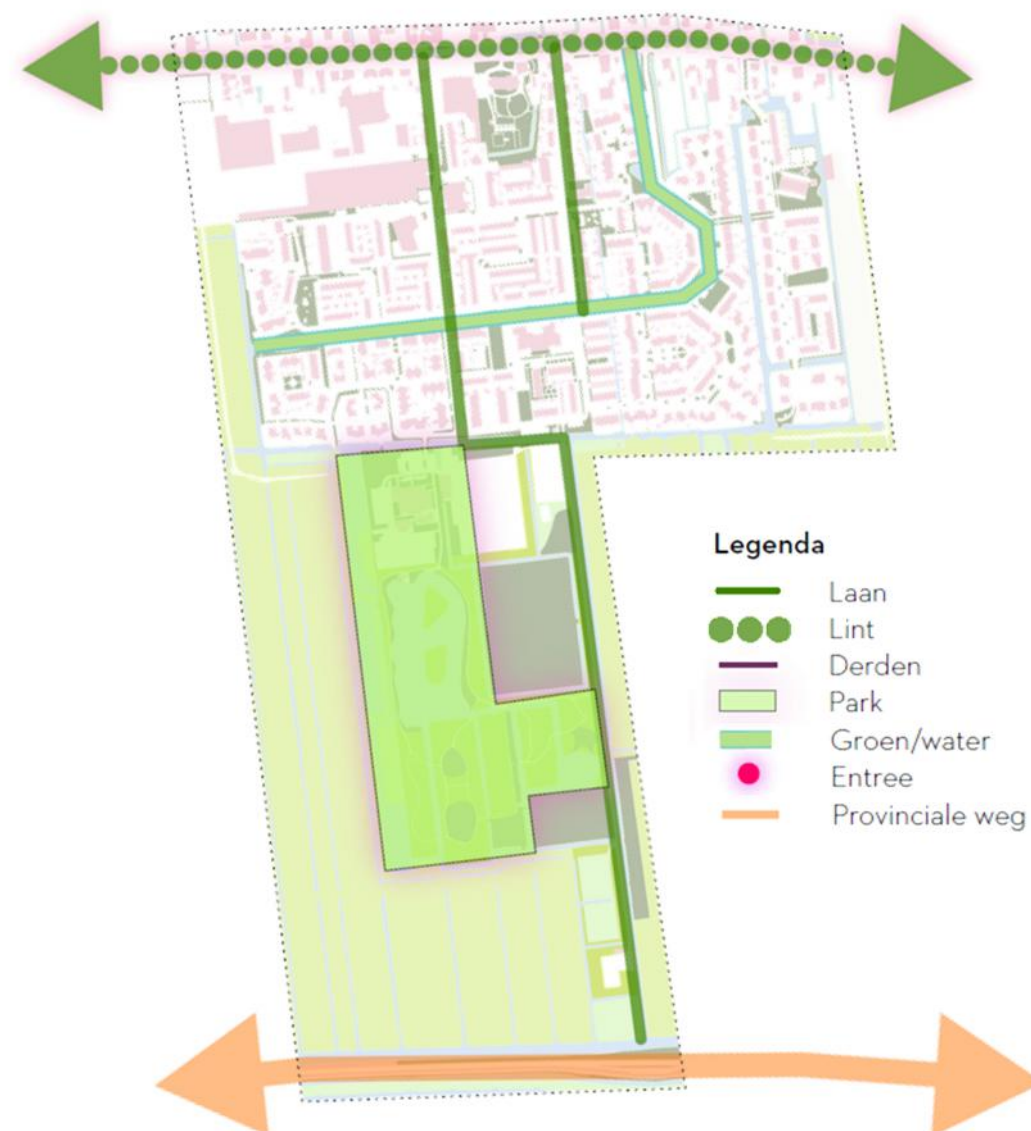

Laanstructuur langs de President Kennedylaan in Lopik

Groen-blauw structuur langs De Weide in Lopik

Groenstructuur kern Benschop

Bosplan te Benschop

Groenstructuur langs het Bospad te Benschop

4. Beleidskader

Om concreet invulling te kunnen geven aan de visie uit [hoofdstuk 2](#) is een beleidskader nodig. In dit hoofdstuk worden de ambities uit de visie omgezet naar beleidsrichtlijnen en concrete maatregelen. Vervolgens wordt er verder ingezoomd op de speerpunten van het groen voor de verschillende gebieden in de gemeente.

4.1 Van ambitie naar realisatie

In de tabel op de volgende pagina worden de ambities uit de visie vertaald naar concrete maatregelen. We doen dit aan de hand van de thema's; verbinden, gebruik en beleving, biodiversiteit, identiteit en klimaat. Het verschil tussen de thema's neemt niet weg dat er in de praktijk een sterke samenhang is. Diverse maatregelen zijn daarom op meerdere thema's van toepassing. Ze zijn zodanig gekozen dat er sprake is van een samenhangend geheel, een totaaloplossing voor een groene uitstraling van de gemeente Lopik.

4.2 Gebiedsgerichte aanpak

De mate van toepassing van de maatregelen is afhankelijk van de functie van het gebied. Daarom wordt er, net als in de integrale beheervisie, onderscheid gemaakt tussen de volgende gebiedsfuncties; centra, woongebied, parken, buitengebied, bedrijventerrein en begraafplaats, zoals weergegeven in [bijlage 3](#). Deze gebieden worden in de integrale beheervisie nader toegelicht. In onderstaand overzicht is op hoofdlijnen weergegeven in hoeverre de gebieden bijdragen aan de realisatie van de thematische ambities uit de visie.

	Verbinden	Gebruik en beleving	Biodiversiteit	Identiteit	Klimaat
Centra	0	+	0	++	+
Woongebied	+	++	++	+	+
Parken	0	++	++	0	++
Buitengebied	++	+	++	+	++
Bedrijventerrein	-	0	-	0	0
Begraafplaats	-	++	0	0	0

(++) zeer belangrijk
(+) belangrijk

(0) neutraal
(-) minder belangrijk

Zwanenbloem langs de wetering

Thema	Ambitie	Beleidsrichtlijn	Maatregel
 Verbinden	1. Behouden en mogelijk versterken van de groenstructuur.	1.1. Duidelijke verbinding in de groenstructuur tussen het buitengebied en de kernen en tussen de wijken onderling.	- Zwakke structuren versterken door aanplant extra bomen. Indien er onvoldoende ruimte is voor bomen, dan passende keuze voor begeleidend groen. - Kies langs de weteringen voor een combinatie van knobomen, opgaande bomen en ondersteunend groen.
		1.2. Inzetten op aaneengesloten groen in de kernen	Groene aders in kernen meenemen in inrichtingsontwerp.
 Gebruik en beleving	2. Behouden en mogelijk verbeteren van het groen, dat een positief effect heeft op de leefomgeving.	2.1. Aandacht kwaliteit bomen en robuuste groenvakken.	- Bestaande bomen en groenvakken respecteren en behouden. Bomen in principe enkel vervangen richting einde levensduur. - Meenemen in inrichtingsontwerp. - Bij onvoldoende ruimte gedegen groeiplaats maken.
		2.2. Inzetten op kleurrijk en gevarieerd groen.	- Toepassen van sierheesters en vaste planten. - Varieer in soortensamenstelling.
		2.3. Aandacht voor de entrees en bijzondere locaties.	Locatie versterken met representatief groen, mogelijk in combinatie met snelheidsremmende maatregel.
		2.4. Groen levert bijdrage aan de verkeersveiligheid.	Inzetten op natuurlijk sturen met groen.
		2.5. Doelgericht zelfbeheer.	Zelfbeheer mogelijk maken ten behoeve van verbetering kwaliteit groen, sociale cohesie en/of educatie.
	3. Door de inrichting van het openbaar groen het gebruik van de openbare ruimte stimuleren.	3.1. Groen inrichten voor recreatief gebruik. 3.2. Creëren van synergie tussen groen en spelen.	- Groenstructuren en parken inrichten voor wandelen en natuurbeleving. - Speeltuinen waar mogelijk met aantrekkelijk (speel)groen inrichten. - Inzetten op natuurspeelplekken.
 Biodiversiteit	4. Behouden en waar mogelijk versterken van de soortenrijkdom aan planten en dieren zowel in het buitengebied als in de kernen.	4.1. Benadruk de relatie tussen water(gangen) en groen, versterken relatie water en ecologie.	- Toepassen van natuurvriendelijke oevers. - Toepassen van plasbermen met oevervegetatie.
		4.2. Gevarieerde bomen, beplanting en gewassen aanbrengen en passend beheren, bij voorkeur met een hoge aantrekkingskracht op insecten.	- Bij vervanging bomen meerdere soorten terug planten. - Op gepaste wijze inheemse soorten toepassen. - Behouden en versterken van bloemrijke gewassen. - Bij grote stukken groen zoomvegetatie en fauna-bescherming in bosplantsoen; houtrillen aanleggen in bosplantsoenstructuren. - In (natuur)parken en grote bermen inzetten op sinusbeheer.
 Identiteit	5. Behouden en versterken van het karakter van het gebied.	5.1. Het openbaar groen afstemmen op karakter.	Meenemen in inrichtingsontwerp.
	6. Cultuurhistorische locaties versterken met groen.	6.1. Breng accenten aan in het groen, door op cultuurhistorische plekken herkenbaar groen toe te passen.	- Inzetten op het plaatsen van leibomen bij karakteristieke bebouwing en/of groen inkleden bebouwing. - Zet in op toekomstbomen met voldoende groeiruimte. - Bloembakken enkel toepassen in centra wanneer dit een echte meerwaarde geeft voor de omgeving.
 Klimaat	7. Het behouden en waar mogelijk versterken van de klimaatadaptieve waarde van de openbare ruimte en het openbaar groen.	7.1. Beperken van versteend oppervlak.	- Niet essentiële verharding vervangen door groen. - In parken bij voorkeur halfverharding toepassen. - Parkeerplaatsen in buitengebied en bermen uitvoeren met waterdoorlatende bestrating.
		7.2. Inzetten op klimaatgericht groen.	- In parken en brede groenstroken grote bomen planten. - Groen waar mogelijk combineren met waterpartijen. - Verharding zoveel mogelijk direct afwateren op de berm. - Inrichting en sortiment afstemmen op klimaatverandering.
		7.3. Synergie in klimaatadaptatie.	Klimaatadaptieve maatregelen hebben bij voorkeur ook een meerwaarde voor de leefomgeving, verkeer en/of het ecosysteem.

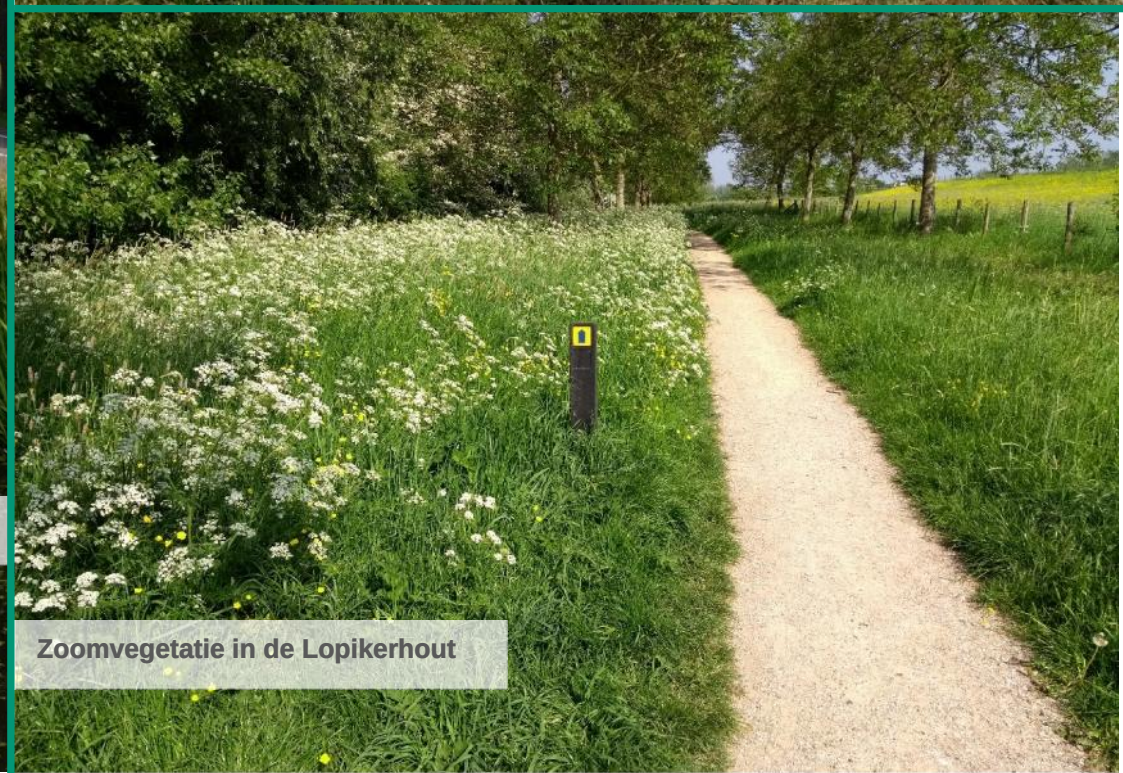
Tabel bij paragraaf 4.1

Combinatie van knotwilgen en opgaande bomen langs het lint

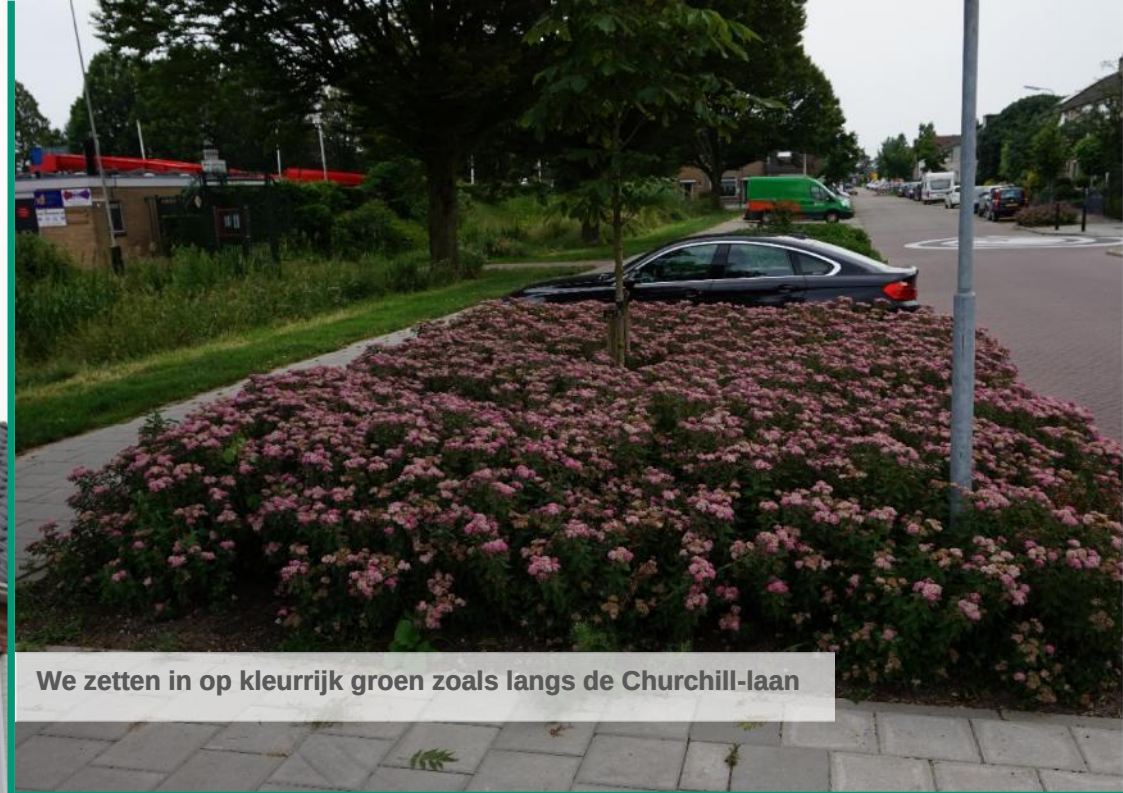
Kleurrijke vegetatie langs de oevers

Zoomvegetatie in de Lopikerhout

Bij kleine plantvakken is een goede groeiplaats belangrijk

We zetten in op kleurrijk groen zoals langs de Churchill-laan

Landbouwinritten vormgeven met open bestrating

Grote bomen zijn beeldbepalend en belangrijk voor het klimaat

Met open verharding vervaagt de traditionele grens tussen groen en grijs

Centra

De centra zijn plekken waar mensen elkaar ontmoeten buiten hun directe woonomgeving. De functie verschilt per kern. In de grotere kernen hebben de centra een grote aantrekkingskracht door de aanwezigheid van winkels, maatschappelijke- en/of horecavoorzieningen. De meeste centra zijn bovendien plekken met een sterke cultuurhistorische waarde. Het groen in de centra is sfeervol, kleurrijk en draagt bij aan de identiteit van het gebied. Daarom wordt in centra voornamelijk ingezet op siergroen. Daar waar het historische karakter kan worden benadrukt wordt ingezet op leibomen en hagen. Daarnaast wordt elk centrum bij voorkeur voorzien van minimaal één beeldbepalende 'toekomstboom'. Waar mogelijk ondersteunen inrichtingselementen het groen. Hierbij kan worden gedacht aan boomkransen met zitelementen en bloembakken.

Woongebied

Woongebieden zijn specifiek ingericht als verblijfsruimte voor de eigen bewoners. Ze kenmerken zich door een vermenging van functies die horen bij de woonfunctie, zoals verkeersontsluiting, parkeren, verblijven, ontmoeten en spelen. Door deze samenkomst van functies is het groen in de woongebieden zowel beeldbepalend als ondergeschikt. Een afgewogen integraal ontwerp is daarmee onmisbaar. Het groen in de woongebieden is gevarieerd, kleurrijk en robuust. Daarbij wordt in de basis ingezet op het toepassen van sierheesters, bollen en vaste planten. Waar mogelijk wordt ruimte geboden aan bloem- c.q. kruidenrijk gras (circa 15%), bij voorkeur in combinatie met een natuurvriendelijke oever met oeervervegetatie. Bij herinrichting wordt snippergroen robuuster ingericht. De laanbeplanting door het woongebied zorgt voor de verbinding met de groenstructuur in het buitengebied. Daarbij zetten we in op een variatie aan bomen en een soortkeuze die past bij de stedenbouwkundige opzet. Daarbij is speciale aandacht voor blikvangers in de vorm van 'toekomstbomen' met bijpassende onderbeplanting.

Parken

Parken zijn plekken om te verblijven en te recreëren, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Daarnaast hebben ze een belangrijke rol op het gebied van ecologie. Het recreatieve gebruik gaat daarom hand in hand met natuurontwikkeling en natuurbeleving. De biodiversiteit is hoog.

Bloembakken in het centrum van Lopik

Narcissen in de berm aan de Vrijheidslaan in het woongebied...

...en dezelfde berm circa zes weken later met een divers bollenmengsel

Het Bosplan bewijst hoe veelzijdig een park kan zijn

Herkenbare uitstraling van het buitengebied aan de Noordzijdseweg

In de parken zetten we in op een natuurlijke uitstraling, met natuurvriendelijke oevers, plasbermen, oevervegetatie, bloem- c.q. kruidenrijk gewas (circa 75%) en zoombeplanting. Het bomenareaal is divers, zowel qua sortiment als qua grootte, waarbij wordt ingezet op inheemse en grote bomen. Verharding is ondergeschikt en wordt standaard uitgevoerd in halfverharding.

Buitengebied

Het buitengebied bevat het merendeel van de karakteristieke hoofd- en nevenstructuur en is daarmee het raamwerk van het landschap binnen de gemeente Lopik en leidend voor de groenstructuur in de kernen. Door de aanwezigheid van de vele watergangen met natuur(vriende)lijke oevers geeft het buitengebied een belangrijke impuls aan de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Door de aanwezigheid van doorgaande en recreatieve wegen, is het buitengebied tevens belangrijk op het gebied van mobiliteit en recreatie. Het karakteristieke landschap en de historische bebouwing maken dat het buitengebied van Lopik erg populair is bij fietsers en wandelaars. Het groen in het buitengebied is landelijk, natuurlijk en past in het karakter van het landschap. Net als in de parken zetten we in op natuurvriendelijke oevers, plasbermen, oevervegetatie, bloem- c.q. kruidenrijk gewas (circa 40%) en zoombeplanting. Langs de wegen wordt het groen ook gebruikt om de weg optisch te versmallen met als doel een lagere snelheid af te dwingen, het zogenaamde 'natuurlijk sturen'. Het bomenareaal is divers waarbij wordt ingezet op inheemse soorten. De grootte van de toe te passen bomen is afhankelijk van de mogelijkheden in relatie tot de waterkeringen. Bij voorkeur wordt hier een combinatie van knotwilgen en opgaande bomen toegepast.

Bedrijventerrein

Het bedrijventerrein is bedoeld voor intensieve bedrijvigheid. Ruimte voor een uitgebreide groeninrichting is er derhalve niet en het ambitieniveau op het bedrijventerrein ligt lager dan in de andere gebieden. Op het bedrijventerrein wordt ingezet op praktisch groen als onderbreking en aankleding van het industriële karakter van het bedrijventerrein. Daarbij zetten we in op een gevarieerd sortiment van het bomenareaal en robuuste plantvakken en bermen.

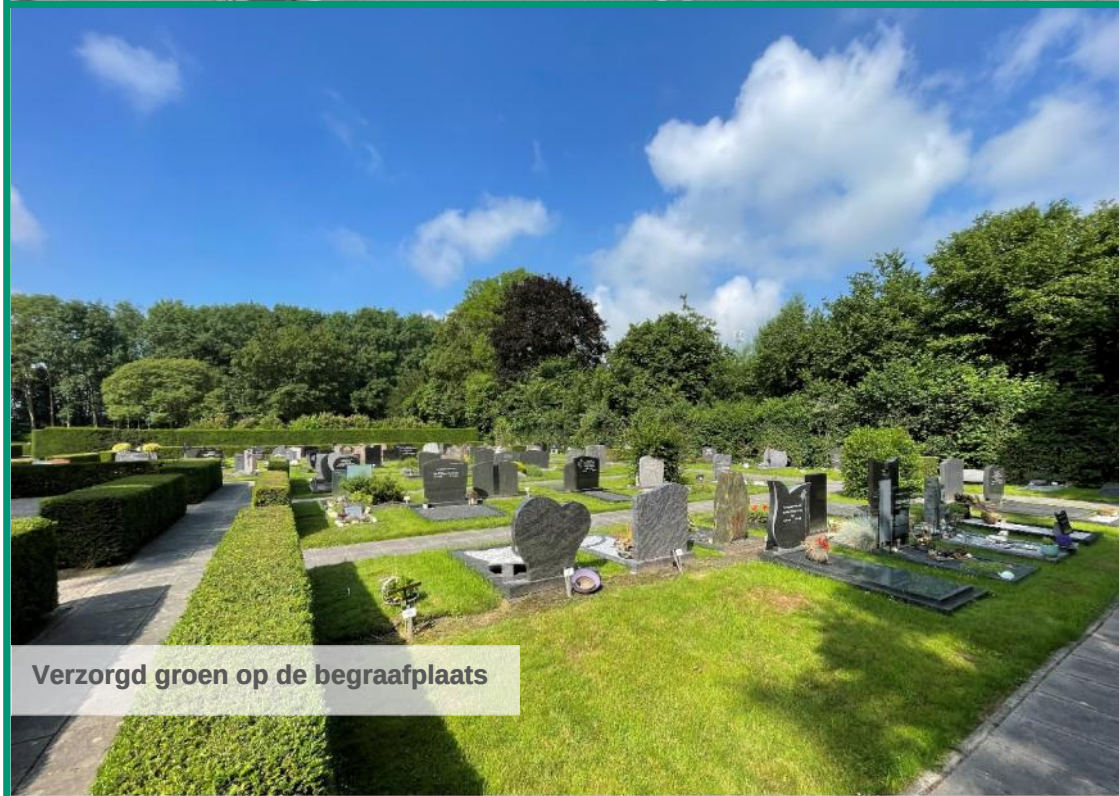
Begraafplaats

De begraafplaats is een gedenklek waar familie en vrienden hun geliefden een laatste eer kunnen bewijzen en waar alles draait om uitstraling, rust en beleving. Het is evident dat deze laatste rustplek er aantrekkelijk, verzorgd en geordend uit dient te zien. Daarom wordt ingezet op kleurrijk groen, gazon, hagen en vormbomen, met een groene omheining.

4.3 Speerpunten

In de onderstaande tabel geven we een beknopte omschrijving van de speerpunten van het groen per gebiedsfunctie.

Gebied	Speerpunten
Centra	- Groen dat past bij een historisch karakter. - Toekomstbomen met voldoende groeiruimte. - Leibomen bij karakteristieke bebouwing. - Kleurrijk groen.
Woongebied	- Afgewogen Integraal ontwerp met robuuste groenvakken. - Kleurrijk groen. - Sierheesters en vaste planten - Diversiteit aan bomen en beplanting. - Versterken entrees met representatief groen. - Niet essentiële verharding vervangen door groen.
Parken	- Combinatie met waterpartijen en oevervegetatie. - Bloemrijke gewassen. - Inheemse soorten. - Toekomstbomen met voldoende groeiruimte. - Zoomvegetatie.
Buitengebied	- Robuuste groenstructuur met diversiteit aan soorten. - Zoomvegetatie in combinatie met natuurlijk sturen. - Natuurvriendelijke oevers. - Bloemrijke gewassen. - Inheemse soorten. - Inzetten op natuurlijk sturen met groen.
Bedrijventerrein	- Afgewogen Integraal ontwerp met robuuste groenvakken. - Praktisch groen. - Diversiteit aan bomen.
Begraafplaats	- Verzorgd en strak groen. - Sierheesters en vaste planten. - Kleurrijk groen.

5. Beheerstrategie

Dagelijks beheer is essentieel voor het in stand houden van de gewenste uitstraling van het groen. Bij een groenbeleidsplan hoort daarom ook een passende beheerstrategie. In dit hoofdstuk maken we een praktische vertaling van de visie met bijbehorende beleidsuitgangspunten, naar het beheer. Deze beheerstrategie betreft een aanvulling op het generieke beleid uit de integrale beheervisie en vormt de basis voor het periodiek op te stellen beheerplan.

5.1 Beheerfilosofie

Het beheer van het openbaar groen in de gemeente Lopik wordt uitgevoerd aan de hand van de volgende basisuitgangspunten:

- **Professioneel planmatig beheer:** Het dagelijks beheer van het groen wordt planmatig en met de juiste middelen uitgevoerd op basis van de visie van dit groenbeleidsplan, alsmede de vastgestelde beeldkwaliteit uit de integrale beheervisie. Schoon, heel en veilig zijn de basisuitgangspunten en de financiële middelen zijn afgestemd op de ambitie, zowel voor de korte als voor de lange termijn.
- **Groen blijft groen:** De beleidsuitgangspunten van de omvang van het groenareaal worden gerespecteerd en de gewenste hoeveelheid groen blijft gehandhaafd. Als er groen moet verdwijnen, dan wordt dit op een andere plaats in de nabije omgeving gecompenseerd. Uitgangspunt is dat groen pas kan verdwijnen nadat compensatie in de nabije omgeving is gerealiseerd.
- **Het eindbeeld staat voorop:** Bij het beheer wordt te allen tijde het gewenste eindbeeld in acht gehouden. De beheeraanpak moet derhalve op het eindbeeld zijn afgestemd. Hierbij dienen de gevolgen op de korte- en lange termijn tegen elkaar te worden afgewogen. Plannen op de korte termijn mogen de langetermijnvisie niet in de weg staan. Enkele voorbeelden uit de praktijk zijn:
 - Het knotten van knotwilgen met een patroon één om de drie uitvoeren, om een stabiel eindbeeld te bewaren;
 - Behoud van gezonde volwassen bomen;
 - Grote bomen met een korte levensverwachting vroegtijdig verwijderen om nieuwe bomen een kans te geven.

Gefaseerd 'sinusbeheer' is essentieel voor insecten

Doelmatig beheer voor de toegankelijkheid van het Bosplan

Aanplant van riet bij uitbreiding Bosplan

Natuurlijk sturen met groen langs het Benedeneind Noordzijde

- **Streven naar doelmatig en efficiënt beheer:** De mate van efficiëntie van het beheer is van meerdere factoren afhankelijk. De inrichting van het areaal is hierin een belangrijke factor. Daarom wordt het toekomstig beheer zwaar meegewogen bij de (her)inrichting van de openbare ruimte. Samenhangend en robuust groen is de standaard en snippergroen wordt omgevormd en indien mogelijk afgestoten.
- **Integraal omvormen:** Het grootschalig omvormen van groenvakken gebeurt in de basis integraal met andere beheerdisciplines, bij reconstructies en in mindere mate bij groot onderhoud.
- **Kansen benutten:** In aanvulling en deels in afwijking op het vorige onderdeel, wordt actief gekeken naar optimalisaties van het openbaar groen. Dit kan zijn op het gebied van beheerbaarheid, maar ook op het gebied van kwaliteit, klimaatadaptatie of biodiversiteit. Daarbij is ruimte op de zogenaamde 'quick-wins' te verzilveren.
- **Omdenken:** Daar waar de gebruikelijke beheermethoden geen oplossing bieden voor een probleem, wordt een alternatieve oplossing gezocht. Een voorbeeld is in een plantvak met sierbeplanting, dat vol staat met probleemkruiden die niet of nauwelijks te verwijderen zijn (o.a. Heermoes), dit gewas niet te bestrijden, maar het plantvak om te vormen tot kruidenrijk gras.
- **Toekomstbestendige aanplant:** Bij de nieuwe aanplant van bomen en beplanting houden we rekening met ziekten, plagen en klimatologische omstandigheden. De bovengrondse en ondergrondse vrije ruimte moet passen bij het eindbeeld van het plantgoed. We kiezen voor variatie en daar waar mogelijk bij voorkeur voor inheemse soorten die bijdragen aan de biodiversiteit.
- **Beheren waar het moet, loslaten waar het kan:** De visie biedt de ruimte om bepaalde gebieden extensief te onderhouden. Deze manier van beheer kan positieve neveneffecten hebben, zoals 'natuurlijk sturen' in relatie tot het verkeer. Belangrijk is dat hierin de juiste balans wordt gevonden.
- **Openbaarheid van groen als uitgangspunt:** Het openbaar groen is van iedereen en heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Daarom is het van belang dat openbaar groen ook openbaar blijft. Er wordt ingezet op het behoud en mogelijk versterken van het openbare karakter van het groen, zodat dit een meerwaarde kan hebben voor alle inwoners en bezoekers van de gemeente Lopik.

De aanleg van natuurvriendelijke oevers in de ecologische zone

In de Dorpsstraat maken oude bomen plaats voor nieuwe aanplant

Bij reconstructies worden robuuste plantvakken aangelegd

5.2 Knelpunten en uitdagingen

De inrichting en het beheer van het openbaar groen kent verschillende knelpunten en uitdagingen. Een deel van de knelpunten is ontstaan door keuzes uit het verleden. Bijvoorbeeld de stedenbouwkundige opzet of de keuze van de beplanting. Anderzijds is de wereld continu in beweging en zorgen voortschrijdend inzicht en een veranderende maatschappij voor de nodige uitdagingen. Hieronder zijn de belangrijkste knelpunten en uitdagingen beschreven:

- **Druk op de openbare ruimte:** De afgelopen jaren is de wereld in rap tempo veranderd. Hiermee is de druk op de openbare ruimte gegroeid, met name op het gebied van parkeren. Waar het gemiddelde gezin vroeger blij mocht zijn met één auto, is de parkeerdruk de afgelopen jaren toegenomen. Een gezin heeft vaak twee of meerdere, vaak grote, auto's per gezin. Deze druk op de openbare ruimte heeft ook zijn weerslag op het openbaar groen. Een integraal ontwerp is meer dan ooit belangrijk, waarbij de oplossing mogelijk moet worden gezocht in een aangepast gebruik van de openbare ruimte. Gedacht kan worden aan het invoeren van eenrichtingsverkeer in bepaalde straten om zo meer ruimte te creëren voor parkeren én groen.
- **Kwaliteit van het areaal:** De bestaande groeninrichting zorgt niet altijd voor de gewenste kwaliteit. Of dit nu komt door de leeftijd van het areaal, verkeerde keuzes in het verleden of de leeftijd van het areaal. Het is onontkoombaar dat delen van het openbaar groen moeten worden vervangen. In het periodiek vast te stellen beheerplan (MJOP) wordt hier nader op ingegaan.
- **Korte termijn versus lange termijn:** De inrichting van het openbaar groen is niet altijd toekomstbestendig. Wanneer er te veel wordt ingezet op de korte termijn wordt er onvoldoende rekening gehouden met de effecten op de lange termijn. Denk daarbij aan de keuze voor beplantingssortiment die er wel heel aantrekkelijk uitziet, maar ook gevoelig is voor droogte, of juist nattere omstandigheden. Of een prachtig aangelegd park, dat niet bereikbaar is voor het juiste onderhoudsmaterieel. Bij het maken van het ontwerp van het openbaar groen dient daarom rekening te worden gehouden met de gehele levenscyclus van het groen.

Illustratief voorbeeld van de gevolgen van een ongewenst klein boomvak

Dit plantvak aan de Koningin Wilhelminastraat is inmiddels omgevormd

De eikenprocessierups vormt een belangrijk knelpunt

- **De meningen zijn verdeeld:** Zoals reeds benoemd in de inleiding, hebben de inwoners van de gemeente Lopik verschillende meningen over hoe een verzorgde openbare ruimte eruit ziet. Dit maken we op uit gesprekken met, en meldingen vanuit, bewoners. Dit beeld is bevestigd door de resultaten uit de enquête ter voorbereiding van dit groenbeleidsplan. Waar de ene bewoner kan genieten van een ruige berm, vindt een andere bewoner dit onverzorgd en geeft de voorkeur aan een gazon. Het is daarom de uitdaging om een goede balans te hebben in de inrichting van het openbaar groen. Daarnaast moet er rekening mee worden gehouden dat een verandering van het beheer in beginsel op weerstand kan stuiten. Daarom wordt bij veranderingen gekozen voor de weg van de geleidelijkheid, waarbij er stapsgewijs wordt toegewerkt naar het eindbeeld.
- **Ziekten en plagen:** De gemeente Lopik kent diverse lanen waar de eikenprocessierups voorkomt en/of potentieel kan voorkomen. We zetten erop in om de gevolgen hiervan, met name de leefbaarheid en gezondheid van mensen, beheersbaar te houden en te beperken. Op locaties waar plaagdruk en risico op contact met mensen groot is wordt ingegrepen. In de regel betekent ingrijpen dat rupsen door middel van zuigen of branden worden bestreden langs wegen, paden en speelplaatsen. De bomen worden voorafgaand aan de bestrijding gemarkeerd met een waarschuwingslint met een opdruk die aangeeft dat er sprake is van de eikenprocessierups. Daarnaast heeft de gemeente te kampen met Essentaksterfte. Dit heeft hoofdzakelijk als gevolg dat bomen ziek worden en uitvallen, maar heeft geen gevolgen voor de volksgezondheid. Voor de toekomst zal een hogere soortendiversiteit moeten leiden tot minder uitval en een beter beheersbare situatie.
- **Aanwezigheid invasieve exoten:** In de gemeente Lopik komen invasieve soorten voor uit de lijst van de Europese Unie en de provinciale lijst, zoals de Japanse Duizendknoop en de Reuzenberenklauw. Door een adequate bestrijding, die past bij de mate van overlast, zetten we erop in om de exoten beheersbaar te houden om gewenste soorten voldoende ruimte te geven en overlast tegen te gaan.
- **Hondenbeleid:** Honden hebben een positief effect op de fysieke en geestelijke gezondheid van mensen. Het uitlaten van een hond zorgt

voor de nodige beweging. Daarnaast kan het gezelschap van een hond gevoelens van eenzaamheid tegengaan. Honden veroorzaken soms ook overlast of gevaar. Hondenpoep is steevast één van de grootste ergernissen. Zo ook in Lopik, waarbij aanwezigheid van hondenpoep met regelmaat afbreuk doet aan de uitstraling van het groen. Een actueel en handhaafbaar hondenbeleid is daarom gewenst, maar ook het groen kan hierin sturing geven.

- **Meldingen van overlast:** Naast de positieve eigenschappen zorgt openbaar groen ook voor overlast. De meeste meldingen hebben betrekking op bomen. De volgende paragraaf gaat nader op in op het afwegingskader omtrent deze meldingen.

5.3 Omgaan met overlast

In onderstaande tabel is op hoofdlijnen weergegeven hoe de gemeente Lopik omgaat met de meest voorkomende meldingen van overlast. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in vier categorieën aan maatregelen; (1) Geen actie, (2) Gerichte en repeterende actie, (3) Actie in uitzonderlijke gevallen en (4) Maatwerkactie. Voor het inhoudelijke afwegingskader wordt verwezen naar [Bijlage 4](#), dat integraal onderdeel uitmaakt van dit groenbeleidsplan.

#	Melding	Maatregelcategorie
1.	Angst oor takbreuk	(1) Geen maatregel
2.	Overlast van dieren	(1) Geen maatregel
3.	Blad- en bloesemval	(1) Geen maatregel
4.	Zaadval en zaadpluis	(1) Geen maatregel
5.	Harde en zachte vruchten	(1) Geen maatregel
6.	Allergie voor pollen	(1) Geen maatregel
7.	Druipende bomen (luis)	(1) Geen maatregel
8.	Negatieve invloed op zonnepanelen	(1) Geen maatregel
9.	Eikenprocessierups	(2) Gerichte en repeterende actie
10.	Verhardingsopdruk	(2) Gerichte en repeterende actie
11.	Boomwortels in tuinen	(3) Actie in uitzonderlijke gevallen
12.	Boomwortels in riolering	(3) Actie in uitzonderlijke gevallen
13.	Schade aan bouwwerken	(3) Actie in uitzonderlijke gevallen
14.	Economische schade	(3) Actie in uitzonderlijke gevallen
15.	Schaduw en daglichtontneming	(4) Maatwerkactie

Robuuste groeiplaatsinrichting onder de grond...

...en het beeld bij oplevering

Gele Plomp en Krabbescheer in de Lopikerwetering

Wilgenkatjes zijn belangrijke voedselbron voor bijen in het voorjaar

Fraai winterbeeld in de Lopikerhout

Het groene en meanderende karakter van de Lekdijk

De middelste molen in het landschap bij Cabauw

5.4 Participatie en zelfbeheer

Participatie is geen doel op zich, maar is een manier om maximaal gebruik te maken van de kennis van bewoners, bezoekers, ondernemers en andere gebruikers van de openbare ruimte, om zo een weloverwogen eindresultaat te behalen. Het zwaartepunt op het gebied participatie ligt binnen de gemeente Lopik bij de reconstructieprojecten, omdat hier de meeste winst te behalen valt. De aanpak hiervan staat beschreven in de integrale beheervisie.

Daarnaast staat de gemeente positief tegenover initiatieven om de openbare ruimte mooier en groener te maken, zoals het project 'Groen in de buurt'. De gemeente vervult hierin voornamelijk een adviserende en controlerende rol. Het stimuleren van zelfbeheer is geen speerpunt, maar de gemeente staat hier positief tegenover wanneer wordt voldaan aan de volgende criteria:

- Er is sprake van een kwaliteitsverbetering, een verbetering van de sociale cohesie in een straat of wijk en/of een meerwaarde op het gebied van educatie;
- De gemeente blijft eigenaar van de grond;
- De afspraken worden vastgelegd in een beheerovereenkomst;
- Zelfbeheer kan nooit plaatsvinden met als doel de gemeentelijke beheerkosten te drukken.

Bijlagen

- Bijlage 1: Samenhang met andere beleid
- Bijlage 2: Resultaten enquête
- Bijlage 3: Kaart gebiedsfuncties
- Bijlage 4: Afwegingskader overlast bomen

De afronding van het vernieuwde park in Lopik

De groenstructuur van de Lek bij Jaarsveld